

راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران ۱۳۸۰ / پوری
سلطانی، رضا اقتدار. - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی
ایران، ۱۳۸۱. ۲ جلد، ج ۱: راهنمای مجله‌های ایران. ج ۲:
راهنمای روزنامه‌های ایران.

جمشید کیان‌فر

کتاب حاضر چنانکه از نام آن برمی‌آید، فهرست کلیه مجله‌ها و روزنامه‌هایی است که به زبان فارسی یا زبانهای دیگر در ایران منتشر می‌شود، با این حال در این راهنما بولتنهای داخلی سفارتخانه‌ها و برخی مؤسسات وارد نشده ولی در عوض بولتنها و خبرنامه‌هایی که علاوه بر اخبار داخلی دارای مقالات تحقیقاتی هستند در راهنما ذکر شده‌اند و به قول مسؤل و پدیدآورنده راهنما «منظور محتوای نشریه است نه نام آن». راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران از دیر باز منتشر می‌شود گاهی با دو عنوان جدا و هر یک از عناوین راهنمای مجله‌ها و راهنمای روزنامه‌ها بصورت مستقل و گاه هر دو عنوان در یک مجلد و اخیراً دو سه سالی است (از ۱۳۷۹ به بعد) بصورت دو جلدی انتشار می‌یابد.

راهنما پیوسته در سه بخش: یک مقدمه ثابت در حدود هجده صفحه - با تغییر قلم در چاپ ۱۳۸۱ در شانزده صفحه - و متن اصلی کتاب فهرست مجله‌ها و روزنامه به ترتیب الفبائی و بالاخره بخش پایانی شامل نمایه‌ها به ترتیب:

۱. نمایه مجله‌ها و روزنامه‌های شهرستانها
۲. نمایه موضوعی (فقط راهنمای مجله‌ها)
۳. نمایه کسان و مؤسسات و سازمانهای ناشر
۴. نمایه مجله‌های خارجی و دو زبانه

راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران که هر سال از طرف کتابخانه ملی منتشر می‌شود در حقیقت اثری ثابت و هر ساله ویرایش جدیدی از آن نشر می‌یابد. بدین صورت که نام نشریه‌هایی که به دلایل مالی و سیاسی و... منتشر نمی‌شوند حذف و در عوض عناوین نشریات جدید المنتشره در آن درج می‌شود.

کتابخانه ملی هر از چند فهرست درهم کردی هم از راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران منتشر می‌کند که در نوع خود قابل تقدیر است.

برای انتشار سالانه راهنما، پدیدآوردگان اثر همیشه با مشکلاتی مواجه بوده از قبیل عنوان دقیق نشریه چرا که:

بسیاری از مجلات نام خاص ندارند و از کلمات عام مثل «نشریات خبری»، «نشریه علمی»، «ماهنامه دانشگاه» و غیره استفاده می‌کنند و بسیاری دیگر کلماتی مانند: مجله، فصلنامه، نشریه، خبرنامه، هفته‌نامه، نامه، کتاب، ماهنامه، مهنامه و نظایر آن را به اول مجله اضافه می‌کنند. در این صورت معلوم نیست «مجله زمین‌شناسی» عنوان است یا «زمین‌شناسی»^۱.

ناگفته نماند پدید آوردگان با گذاشتن ارجاع به شکل‌های مختلف بر این مشکل فائق آمده‌اند، اما این همه مشکلات نیست.

چنانکه متذکر شدیم، راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران هر ساله ویرایش جدیدی نسبت به سال قبل خود است چنانکه در ویرایش حاضر از ۱۶۰ مجله و ۸۴ روزنامه منتشره در سال ۸۰ که انتشارشان متوقف شده اثری نیست و در عوض ۱۵ عنوان مجله و ۳۳ عنوان روزنامه جدید که به خیل جراید پیوستند در این راهنما معرفی شده‌اند.

برخی آمارهای ارائه شده در این راهنما بسیار جالب توجه‌اند مثلاً بالاترین تیراژ ۴۵۰ هزار است که به رشدنوآموز اختصاص دارد، پس از آن رشد دانش آموز با ۴۰۰ هزار تیراژ و رشد کودک با ۳۰۰ هزار نسخه.

همچنین در سال ۱۳۸۰ تعداد ۱۷ عنوان مجله برای زنان، ۱۷ عنوان موضوع کامپیوتر و ۱۷ عنوان درباره ورزش و ۳۷ عنوان برای کودکان و نوجوانان از آمارهای ارائه شده مفید در این راهنماست.

همچنین در این راهنما با قدیمی‌ترین مجله که از قدیم الایام در ایران انتشار یافته و

۱. راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران، مقدمه، ص ده.

می‌یابد از مجله صف یاد شده که در گذشته با عنوان مهنامه ارتش از سال ۱۳۰۰ تاکنون منتشر شده است. و ایضاً از اطلاعات هفتگی (۱۳۲۰)، کیهان از (۱۳۲۱)، آفات و بیماریهای گیاهی (۱۳۲۵) از جمله مجلات نسبتاً قدیم است که تا به حال منتشر می‌شوند.

قدیمی‌ترین روزنامه اطلاعات است که از ۱۳۰۵ تاکنون بدون وقفه منتشر شده و سپس کیهان (۱۳۲۱)، آلیک به زبان ارمنی از سال (۱۳۱۰)، خراسان (۱۳۲۸)، بیداری دوره اول (۱۳۰۲)، دوره دوم (۱۳۲۰) و دوره سوم (۱۳۷۵) از جمله روزنامه‌های قدیمی هستند که هنوز هم منتشر می‌شوند.

در آمار دیگر ارائه شده از نشریه می‌خوانیم:

از کل مجلات ۲۳۰ عنوان از طرف سازمانهای دولتی و ۱۲۰ عنوان از سوی دانشگاههای سراسر ایران، حوزه علمیه قم ۱۳ عنوان و بانکها ۱۰ عنوان. با توجه به عنوانهای معرفی شده در این راهنما که مجموعاً ۱۰۰۷ عنوان مجله و ۴۱۹ عنوان روزنامه در می‌یابیم که فعالان و دست‌اندرکاران مطبوعات و مخاطبین آنها چه کسانی هستند.

با همه دقت و وسواسی که پدیدآورندگان در تدوین راهنما بکار می‌برند و سعیشان بر آن است که آمار و ارقام و حتی معرفی نشریات در این راهنما بی‌عیب و نقص باشد، با وجود این نقائص فراوانی به چشم می‌خورد همچون آینه میراث که فاصله انتشار از ماهانه به فصلنامه باید اصلاح شود نام سردبیر و مدیر مسئول یک نفر قید شده که این طور نیست و حتی نام مدیر مسئول از: اکبر ایرانی به اکبر ایرانی قمی باید اصلاح شود. حال در مورد حق اشتراک و بهای یک شماره و تیراژ مجله سخنی گفته نمی‌شود چرا که امکان دارد - بطور حتم چنین است - که برگه‌های ارسالی از طرف کتابخانه ملی ناقص پر شده باشند و یا بر اثر بی‌دقتی تغییر بهای اشتراک از ۲۰۰۰ ریال به ۳۲۰۰۰ ریال و بهای تک شماره از ۵۰۰۰ ریال به ۸۰۰۰ ریال اصلاح نشده باشد.

تحفه آنکه این اطلاعات ناقص شامل فصلنامه کتاب نشریه رسمی کتابخانه ملی است نیز می‌شود و از تغییرات سردبیر و مدیر مسئول نشریه هنوز خبری نیست. با این حال باید خسته نباشید بر پدیدآورندگان راهنمای مجله‌ها و روزنامه‌های ایران در کتابخانه ملی گفت چرا که با همه مشغله‌اداری - کتابداری - و همه کمبودها و کاستی‌های اداری هنوز پی‌گیر انتشار آن هستند.

سفینه

مجله تحقیقی در زمینه زبان ادبیات و فرهنگ فارسی:

جلد اول، ش ۱، سال ۱۳۸۲.

نخستین شماره مجله سفینه به همت استادان گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده خاورشناسی دانشگاه پنجاب در لاهور منتشر شد.

گروه زبان و ادبیات دانشکده خاورشناسی دانشگاه پنجاب، یکی از مراکز قدیم و مهم تدریس و تحقیق زبان، ادب و فرهنگ فارسی است. این گروه در ۱۲۴۹ ش / ۱۸۷۰ همزمان با تأسیس دانشکده خاورشناسی در تدریس و تحقیق فعالیت خود را شروع کرد و در این مدت آثار متونی همچون: وامق و عذرا، مطلع السعدین، مخزن الغرائب، کلیات جوایای تبریزی، سراج منیر، عبرت نامه، مدار الافاضل، کارنامه، تنبیه الخالفین را به همت استادان بزرگوار تصحیح و منتشر کرده است.

و حال با انتشار مجله سفینه گامی دیگر در بررسی مسائل زبان، ادبیات و فرهنگ برداشته‌اند، سفینه نشریه‌ای است به زبان فارسی که در آن به زبانهای اردو و انگلیسی نیز مقالاتی چاپ می‌شود.

نخستین شماره سفینه با ۱۶ مقاله (۱۵ مقاله به فارسی و یک مقاله به اردو) منتشر شده و آینه میراث انتشار آن را به مدیریت نشریه، سردبیر و شورای مشاوران آن تبریک گفته و با آرزوی توفیق روز افزون امیدوار است که هر شماره نشریه پربارتر از قبل انتشار یابد. عناوین برخی از مقالات نخستین شماره آن چنین است:

ایران دوستی اقبال / سیدمحمد اکرم اکرام
تاریخ‌های ادبیات فارسی منطقه‌ای شبه قاره / محمد شریف
سه رساله در نقد ادبی / نجم الرشید.
سهم فارسی در تشکیل زبان اردو / محمد صدیق خان شبلی
مثنوی چیست و مولوی کیست؟ / رضا مصطفوی سبزواری
محبوبیت سعدی در پاکستان / مهر نور محمدخان
مقام امیر خسرو دهلوی در شعر فارسی / نسرين اختر
مناظرات ابوالبرکات منیر لاهوری / سیدمحمد فرید

دوره جدید سال اول، شماره سوم، پاییز ۱۳۸۲ (پیاپی ۲۲)

نگاهی به دائرة المعارف‌های اسلامی ایرانی / عارف نوشاهی
ورود زبان فارسی به سند و بررسی تأثیر سعدی در آنجا / محمد اقبال ثاقب
هنر سعدی و حافظ در طیف جاذبه مضامین و موسیقی شعر فرخی / عباس کی‌منش
هنرنمایی شاعران ایران و آسیای میانه در شبه قاره در دوره خلجیان و تغلق
شاهیان / محمد سلیم مظهر

قند پارسی

عنوان نشریه‌ای است که مرکز تحقیقات فارسی راینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو منتشر می‌کند. قند پارسی فصلنامه‌ای است که مدیر مسؤول و سردبیری آن برعهده مدیر مرکز تحقیقات فارسی است و استادان برجسته‌ای چون: پرفسور نذیر احمد، پرفسور سید امیرحسین عابدی و پرفسور عبدالودود اظهر دهلوی مشاوران فصلنامه هستند. عنوان فصلنامه برگرفته از این شعر فارسی است:

شکر شکن شوند همه طوطیان هند / زین قند پارسی که به بنگاله می‌رود
و تاکنون توانسته‌اند ۱۹ شماره از نشریه را منتشر کنند (آخرین شماره ۱۹ پائیز ۱۳۸۱) عناوین مقالات سه شماره آخر به شرح ذیل است:

شماره ۱۷ بهار ۱۳۸۱

- اشاره‌ای به قلعه آگره در دستنوشته‌های پارسی در سده یازدهم میلادی / نذیر احمد؛ ترجمه خانم نگار موهبت.
- یک نسخه خطی پر ارزش از کلیات عبیدزاکانی / سیدامیر حسن عابدی.
- نفوذ زبان و ادبیات فارسی بر زبان دکنی / محمد اسلم خان.
- مؤسسه‌های علمی و پژوهشی حیدرآباد / سیده بشیر النساء بیگم.
- معرفی نسخه خطی کنزالبلاغه (محفوظ در موزه سالار جنگ هندوستان) / یحیی طالبیان.
- مروری گذرا بر کتاب لهجات سکندرشاهی اثر عمر سماء یحیی الکابلی در قرن پانزدهم میلادی / سیده بلقیس فاطمه حسینی.

- ملتان نخستین مرکز فارسی در شبه قاره / رفیع کاظمی.
- تأثیر اسلام بر تمدن هند / نجمه هبه الله؛ ترجمه پرویز تیری.
- اهمیت ادبی و تاریخی تواریخ آصف جاهی / زیب النساء حیدر.
- عوامل مهم نفوذ و گسترش زبان فارسی در شبه قاره / علی محمد مؤذنی.
- افکار عارفانه داراشکوه در پرتو آثارش / شوکت نهال انصاری.
- پیوند زبان فارسی با - هند در آینه زمان / فاطمه مدرسی.
- نسخه ناسخه و عبدالطیف / کورش منصوری.
- ارزش و اهمیت ادبی و فرهنگی تاریخ شاکر خانی / جمیل الرحمن.
- تاریخ و تحول روزنامه نویسی فارسی در هند / غلام بنی احمد.

شماره ۱۸ تابستان ۱۳۸۱

- خواجه عمیدالدین ابونصر اسعد ایزری فالی و قصیده اشکنوانیه او / نذیر احمد.
- گلچین ارزشمند و تاکنون ناشناخته ادب پارسی در کتابخانه‌ها و موزه‌های هند / امیر حسن عابدی، ترجمه نگار موهبت.
- شعرای دربار تیموریان هند / نبی هادی؛ ترجمه سید اختر حسین.
- تبادلات فکری میان صوفیان ایران و هند / شریف حسین قاسمی؛ ترجمه پرویز تیری.
- فهرست نویسی در افغانستان / شاه علی اکبر شهرستانی.
- پدماوت / محمد یونس جعفری.
- میرغلام علی آزاد بلگرامی و مآخذ خزانه عامره / سیده بلقیس فاطمه حسینی
- سلسله فرمانروایان ترک نژاد آسیای میانه در هند و بررسی ارتباطات کشور هند و ازبکستان در درازنای تاریخ / قمر غفار.
- اسطوره‌های هند و ایرانی / ابوالقاسم اسماعیل پور.
- طریق التحقیق و حکیم سنایی غزنوی / سرور همایون.
- میرزا عبدالقادر بیدل و ماجرای یکی از توانگران بنگال / احسن الظفر.
- فخر بنگاله مولوی عبدالغفور نسّاخ در مقام شاعر فارسی / محمدامین عامر.
- احوال و آثار شاه محمد افضل اله آبادی / اختر مهدی.
- مناقب مرتضوی / کورش منصوری.

- بیان عقاید حکما از فلاسفه و آلهیین و اقوال این فرقه دانش‌قرین (فصلی از کتاب عظیم مظاهر الادیان) / به تصحیح اکبر ثبوت.
- آشنائی با تذکره حسینی تألیف میرحسین دوست حسینی سنهلی / سیدکلیم اصغر.

شماره ۱۹ پائیز ۱۳۸۱

- قاضی رکن الدین یحیی بن مجدالدین اسماعیل بن نیکروز مدوح سعدی شیرازی / نذیر احمد.
- یک نسخه خطی پر ارزش از دیوان حافظ در مرکز تحقیقات فارسی - دهلی نو / سیدامیر حسن عابدی.
- حکیم خاقانی شروانی / به قلم مولانا ابوالکلام آزاد، ترجمه شعیب اعظمی.
- مخزن الاسرار سلطانی معروف به رقعات بیگمات / زیب النساء حیدر.
- انجب: شاعر فارسی از اندلس در هند / شریف حسین قاسمی.
- معرفی مختصری از مولانا محمد صلاح خموش / زبیر احمد قمر.
- دو کتاب از کتابخانه جهانگیر شاه / مختار الدین احمد؛ ترجمه سیدحسن عباس.
- فلسفه دینی ملاصدرا شیرازی / اقتدار حسین صدیقی؛ ترجمه علی‌رضا کاربخش.
- سهم حضرت نظام الدین اولیا در گسترش ادبیات فارسی / نرگس جهان.
- سیر دل از نظر بیدل / سیداحسن الظفر.
- پیام مشرق در جواب دیوان غربی گوته / محمد عابدحسین.
- معرفی اسرار المجددین / رفیع‌الدین احمد کاظمی.
- احوال و آثار محمد محسن / شمیم الحق صدیقی.
- پیشینه دستور نویسی برای زبان فارسی / محمد مهیار.
- منشی‌نول کشور و روزنامه نگاری / خان محمد عامر.
- احوال عصامی و خصوصیات فتوح السلاطین / راجندر کمار.
- بررسی زبان، خط و شعر ایرانی میانه / زین‌العبا.
- احوال و آثار جهان‌آرایبگم / عزیزالرحمان.
- نفوذ ضرب‌المثل‌های فارسی در زبان اردو / سیده خورشید فاطمه حسینی.

گوش شناسی

ضمیمه نامه فرهنگستان، ج اول، شماره ۱، تیر ۱۳۸۲.

نخستین شماره گوش شناسی به مدیر مسؤولی دکتر غلامعلی حداد عادل و سردبیری دکتر حسن رضائی باغ بیدی، با درجه علمی - پژوهشی، وزارت علوم، تحقیقات فناوری با مقالات ذیل منتشر شد.

- توصیف دستگاه واجی گوش سیستانی / عباسعلی آهنگر.

- شیرازی باستان / حسن رضایی باغ بیدی.

- چند نکته دستوری در گوش تالشی / محرم رضایتی کیشه خاله.

- خرما در فرهنگ مردم خشت و دلوار / عبدالتبی سلامی.

نامه مشروطه

پیش شماره اول / مرداد ۱۳۸۲.

عنوان خبرنامه کمیته پژوهشی (دانشگاه تهران) ستاد بزرگداشت یکصدمین سالگرد مشروطیت است که به مدیر مسؤولی غلامرضا ظریفیان و سردبیری غلامحسین زرگری نژاد به تاریخ مرداد ماه ۱۳۸۲ منتشر شده است. در سرمقاله نشریه آمده:

با توجه به اهمیت این رخداد بزرگ مهم [= انقلاب مشروطه]، هیأت محترم دولت برنامه‌ای را تصویب نمود که بر اساس آن بزرگداشت یکصدمین سالگرد نهضت مشروطیت ایران در قالب انجام فعالیت‌های پژوهشی و برگزاری همایش به اجرا درآید. در حقیقت این بزرگداشت فرصت مغتنمی است که در خلال آن اندیشه‌های پیشگامان نهضت مشروطیت بازخوانی گردد و تأثیر عمیق این نهضت در تحولات تاریخ معاصر ایران بررسی شود. به منظور اطلاع رسانی فعالیت‌های ستاد بزرگداشت، خبرنامه‌ای تهیه شده است که هر دو ماه یکبار منتشر و در اختیار علاقه‌مندان و نهادهای علمی، پژوهشی و اجرائی - که به نوعی با موضوع مشروطیت مرتبط هستند - قرار می‌گیرد. همچنین برای آشنایی مخاطبان

نشریه با مهم‌ترین حوادث شخصیت‌ها، نشریات و منابع و متون مشروطیت در هر شماره مطالب و مقالاتی منتشر خواهد شد. امید است که این شماره نامه مشروطه که در واقع پیش شماره نشریه محسوب می‌گردد طلیعه نیکویی برای تداوم راهی که آغاز کرده‌ایم باشد.

نشریه آینه میراث مکتوب، آرزوی توفیق روز افزون برای اعضای محترم ستاد بزرگداشت و دست‌اندرکاران نامه مشروطه دارند که خودگامی بزرگ در شناخت و بزرگداشت یکی از مهم‌ترین وقایع ارزنده تاریخ معاصر ایران است.

مطالب پیش شماره حاضر به شرح ذیل است:

فرمان‌های مشروطیت / سیدمقدادترابی.

نگاهی به رساله اللئالی المربوطه فی وجوب المشروطه (برگرفته از کتاب رسایل مشروطیت تصحیح دکتر زرگری نژاد).

زندگی نامه کتاب‌شناسی آخوند خراسانی / عبدالکریم محمدی.

مشروطیت ایران در استانبول؛ معرفی کتاب ایرانیان استانبول / ع رو حبخشان.

پیش شماره دوم، مهر ۱۳۸۲.

- خانه مشروطیت، یادگاری گرانقدر از انقلاب مشروطه ایران / دکتر ناصر تکمیل‌همایون.

- شیخ و شوخی (رساله) / دکتر محمد علی اکبری.

- قزوین در انقلاب مشروطیت / رضا جهان محمدی.

- پارک امین الدوله / حامد کاظم‌زاده.

- اهمیت اصولی آخوند خراسانی / حسین خندق‌آبادی.

- مشاهدات و تحلیل اجتماعی و سیاسی تاریخ انقلاب مشروطه ایران / صادق

حیدری‌نیا.